

**Міністерство освіти і науки України
Управління освіти і науки Рівненської обласної
державної адміністрації
Рівненський інститут Університету «Україна»
Рівненський обласний інститут післядипломної
педагогічної освіти**

**«ЛЮДИНА І СУСПІЛЬСТВО:
ЕКОНОМІЧНИЙ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИЙ
РОЗВИТОК»**

**Матеріали VII Всеукраїнської науково-практичної
конференції
28 березня 2019 року**

Рівне – 2019

Рекомендовано до друку Вченою радою Рівненського інституту Університету «Україна», протокол №4 від 21.02.2019р.

Рецензенти:

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки, освітнього менеджменту та соціальної роботи Рівненського державного гуманітарного університету.

Мальчик Мар'яна Василівна – доктор економічних наук, професор кафедри маркетингу Національного університету водного господарства і природокористування, завідувач кафедри маркетингу.

Людина і суспільство: економічний та соціокультурний розвиток: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Рівне: Рівненський інститут Університету «Україна», 2019. –209 с.

Випуск вміщує доповіді за напрямами роботи конференції: особливості економічного розвитку держав та локальних цивілізацій в умовах глобалізації; історія, теорія та практика соціальної роботи: проблеми та перспективи; психологічні аспекти розвитку особистості в умовах суспільних трансформацій; Україна у світовому суспільно-політичному, культурному та релігійному просторі: минуле і сучасність; інноваційні освітні технології у просторі Нової української школи.

Для науковців, аспірантів, докторантів, викладачів вищих навчальних закладів різних рівнів акредитації, учителів загальноосвітніх навчальних закладів різного типу, а також усіх зацікавлених проблемами економічного поступу держав, локальних цивілізацій, розвитком загальнолюдської культури на різних історичних етапах з урахуванням етнічних, психологічних, релігійних, політичних, соціальних та інших секторів, а також проблемами світоглядної самореалізації особистості.

© Рівненський інститут
Університету «Україна», 2019
© Автори

ЗМІСТ

Розділ 1

Особливості економічного розвитку держав та локальних цивілізацій в умовах глобалізації

Герасименко Н.П. Концепція розвитку страхування в Україні кінця ХХ початку ХХІ століть.....	7
Гнатюк А. А. Проблеми вибору економічно доцільного методу нарахування амортизації..	15
Дойонко Н.В. Організація обліку необоротних матеріальних активів на сільськогосподарських підприємствах.....	18
Козакевич А.С. Сучасні аспекти вдосконалення технології прийняття управлінських рішень на підприємстві.....	21
Корницька О.Ф. Сучасний стан і актуальні питання судово-економічної експертизи.....	24
Леус М.М. Концепції управління маркетингом.....	26
Матвійчук А. Д. Проведення судової товарознавчої експертизи за наданими документами та матеріалами справи	29

Розділ 2

Історія, теорія та практика соціальної роботи: проблеми та перспективи

Грацлі Ю.Ю. Соціальна робота з дітьми-сиротами.....	32
Іжелюк О.С. Юрчук Л.В. Соціально-гендерні аспекти освіти та виховання студентської молоді.....	36
Кузема Д.С. Юрчук Л.В. Вплив сімейного неблагополуччя на формування особистості дитини.....	39
Менделюк В. М. Соціально-психологічна допомога дітям постраждалим внаслідок бойових дій на Сході України.....	42
Цимбалюк І.М. Неперервність освіти як соціокультурна проблема.....	46
Черніговець Т.І.	

Документні ресурси – важливий чинник діяльності дитячих будинків сімейного типу.....	57
Юрчук Л. В. Особливості недержавного фінансування соціальних проектів в Україні.....	60
Dr. Johannes Reimer Healing Memories in the City - Correlation between Reconciliation and Transformation in the Mission of the Local Church.....	66

Розділ 3

Психологічні аспекти розвитку особистості в умовах суспільних трансформації

Бірук І. Д., Сініцина О. В., Петрук Л. А., Пасевич А. М. Основні напрями роботи по формуванню здорового способу життя в студентської молоді.....	76
Вронська В. М. Розвиток психологічних професійно значимих якостей особистості медичної сестри ДНЗ.....	83
Герасименко Л. Б. Гендерні особливості тривожності старшокласників.....	87
Главінська О. Д. Складові особистісної суверенності особистості.....	94
Гришук М. М. Використання авторської модифікації технології системної сімейної психотерапії (АМССП) як психологічний засіб профілактики та корекції початкових невротичних розладів у дітей шкільного віку.....	97
Джеджер О.В. Модель вдосконалення системи емоційної саморегуляції студентів у закладі вищої освіти.....	101
Музиченко Д.С., Савенко Д.І. Психологічний аналіз впливу самооцінки на статус особистості у групі....	104
Оболонська А.В. Комплексний підхід для корекції психо-емоціональної сфери пацієнтів ревматологічного профіля, з використанням методів арт-терапії.....	110
Ромуз Н.А. Ефективність кінезіологічного тейпирования у пацієнтів с первичним гонартром.....	112
Руденко Н.М. Порівняльний аналіз рівня толерантності старшокласників без вад та їх ровесників з особливими потребами.....	114
Созонюк О.С.	

Формування психологічної готовності до педагогічної діяльності у процесі фахової підготовки.....124

Сидоренко Н.М.

Дослідження міжособистісної взаємодії у першокласників.....128

Скірканіч Д. В. , Савенко Д. О.

Особливість впливу соціальної ситуації на формування особистості в період ранньої дорослості.....131

Собчук В.М.

Дослідження комунікативних здібностей у дітей з ДЦП.....133

Хомич І.С.

Дослідження особливостей особистісних цінностей молодших школярів138

Чернієнко О. А., Сініцина О. В., Петрук Л. А., Підгурська О.П.

Залучення осіб з особливими потребами до занять фізичною культурою і спортом.....141

Шевчук Ю.С.

Психологічні аспекти професійного розвитку особистості практичного психолога147

Шпак С.Г.

Дослідження особливостей комунікативних компетенцій студентів ВУЗів.....150

Юрченко В. М......

Позитивні психічні стани учнів в контексті системної гуманізації середньої освіти154

Якимова Я. Л.

Порівняльна характеристика рівня розвитку мисленневих процесів дітей старшого дошкільного віку.....155

Розділ 4

Україна у світовому суспільно-політичному, культурному та релігійному просторі: минуле і сучасність

Герасименко О. А.

Початки проектно-технологічного навчання в Україні в період середньовіччя.....171

Бородинська Л.І.

Взасмани євангельських християн-баптистів у Рівному із радянською владою у другій половині 40-х років ХХ ст.....176

Розділ 5

Інноваційні освітні технології у просторі Нової української школи

Голубош С.В. Психологія педагогічної творчості181

Джеджера К. В. Формування культури спілкування майбутніх вихователів у закладі вищої освіти.....	187
Стернік В. М., Бурачик О.З. Екологічна освіта – дієвий чинник у формуванні особистості студента-медика.....	188
Таборовець Л. М. Формування творчих здібностей та пізнавальної активності на заняттях української мови та літератури в Комунальному закладі вищої освіти “Рівненська медична академія”.....	195
Цимбалюк О.М. Шляхи вдосконалення педагогічної культури батьків в умовах закладу дошкільної освіти	198

Выводы: исследование продемонстрировало высокую эффективность КТ в реабилитации и ведении пациентов с ГА. КТ способствует улучшению качества жизни, уменьшению болевого синдрома, увеличению объема движений у пациентов с ГА. Необходимо владение методикой КТ практикующим врачом или реабилитологом. А также постоянное наблюдение за пациентом в динамике способствует высокому уровню комплаенса при ГБ, и как следствие снижение сердечно-сосудистых рисков.

УДК: [373.5+376] – 044.352

Руденко Наталія Миколаївна,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри педагогіки і
психології
імені проф. Поніманської Т.І.
Рівненського державного
гуманітарного університету

ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ РІВНЯ ТОЛЕРАНТНОСТІ СТАРШОКЛАСНИКІВ БЕЗ ВАД ТА ЇХ РОВЕСНИКІВ З ОСОБЛИВИМИ ПОТРЕБАМИ

Постановка проблеми. В Україні поширюється процес збільшення ступеня участі всіх громадян у соціальній сфері, який дає можливість всім дітям брати участь у різних освітніх програмах. Інклюзивна освіта – це система освітніх послуг, що ґрунтується на принципі забезпечення основного права дітей на освіту та права здобувати її за місцем проживання, що передбачає навчання дитини з особливими освітніми потребами в умовах загальноосвітнього закладу [2].

Одним із головних завдань інклюзії є відгук на широкий спектр освітніх потреб в шкільному середовищі та поза його межами. В основу інклюзивної освіти покладена ідеологія, яка виключає будь-яку дискримінацію дітей, яка забезпечує однакове ставлення до всіх людей та створює спеціальні умови для дітей з особливими потребами. Інклюзія відображає спробу залучити учнів з особливими потребами до загальноосвітніх шкіл, а також передбачає

пристосування шкіл та їх загальної освітньої філософії та політики до потреб усіх учнів – як обдарованих дітей, так і тих, котрі мають особливі потреби [2].

Але перед педагогами виникають питання правильної організації взаємодії та співпраці здорових дітей і дітей-інвалідів в єдиному освітньому просторі інклюзивного закладу. Вчителі стурбовані проблемою нетолерантного, агресивного поведження учнів. Часом в інклюзивних класах можна спостерігати таке суспільне явище як гандикапізм. У психологічній літературі гандикапізм визначається як соціальна установка, хибні погляди щодо людей з особливими потребами [8, с. 34]. Основним проявом гандикапності є інтолерантність. Виходячи з актуальності проблеми, в нашій роботі ми намагалися проаналізувати теоретичні аспекти проблеми толерантності, а також експериментально дослідити рівень толерантності здорових учнів із загальноосвітніх шкіл і школярів-інвалідів із закладів інклюзивної освіти.

Виклад матеріалу. Толерантність (від лат.: tolerance - терпіння) розуміється як відсутність або послаблення реагування на який-небудь несприятливий чинник в результаті зниження чутливості до його дії [5]. Поняття толерантності формувалося упродовж багатьох століть. Ідея толерантності виникла ще в глибокій античності і спочатку існувала як рішення проблеми відношення до релігійних. Принципи толерантності, духовного розкріпачення особи поряд з її економічною та політичною свободою відстоювали мислителі минулого, спираючись на вчення про природне право на незалежність. Про толерантність у своїх працях "Нариси про терпимість", "Листи про віротерпимість" писав Дж. Локк. У "Трактаті про віротерпимість" до розгляду цієї категорії звертався Вольтер.

У багатьох державах на юридичному рівні вироблялися принципи гуманних взаємовідносин з іновірцями та інакодумцями, які включали в себе такі компоненти, як терпимість, лояльність, повага до вірувань і поглядів інших людей, народів. Характерним для процесу формування поняття толерантності є те, що воно продовжується до цього часу. Тепер цей термін

використовується для позначення широкого кола терпимого ставлення до способу життя та існування соціальних груп, політичних партій або ідей, які багато хто вважає неприйнятними. Серед інших найчастіше йдеться про релігійну, національну, расову, політичну толерантність, толерантність до конкретної статі (чоловічої або жіночої), до сексуальних меншин та ін. Зазвичай принцип толерантності не визнають релігійні фундаменталісти, расисти, сексуальні шовіністи, радикальні націоналісти, ксенофоби, етноцентристи. Тоталітарні та авторитарні суспільства також великою мірою не толерантні до тих чи інших соціальних груп або поглядів [4].

На індивідуальному рівні толерантність є доброчинністю, тобто нормою поведінки відповідальної особистості. Толерантність стосовно людей, які відрізняються від нас своїми поглядами і звичками, вимагає розуміння того, що істина не може бути простою, що вона багатогранна і що існують інші погляди, здатні пролити світло на ту чи іншу її сторону. Саме цей рівень існування толерантної свідомості виступає фундаментом будь-якої терпимості у суспільстві. Своє практичне вираження вона знаходить у витримці, здатності тривалий час терпіти несприятливі впливи [7].

Спираючись на класифікацію, запропоновану В. Лекторським, О. Грива дає такі узагальнені погляди на толерантність:

- як на рису пасивного характеру, не спрямовану на дію, що виражається в ліберальному сприйнятті відмінностей навіть тоді, коли вони, здається, не можуть бути сприйнятими;

- як на активну позицію, що підтримує іншу реальність, яка збагачує досвід людини [1].

Виділяють типологізацію толерантності за соціальними сферами її буття: гендерна толерантність; вікова толерантність; освітня толерантність; міжнаціональна толерантність; расова толерантність; релігійна толерантність; географічна толерантність; міжкласова толерантність; фізіологічна толерантність; політична толерантність; сексуально орієнтована толерантність; маргінальна толерантність [7].

Інтолерантність несе в собі зміст антагоністичної дії і, як правило, піддає середовище стосунків цензурі етнічного, релігійного, гендерного, політичного характеру, тим самим стаючи генератором ворожнечі, нестабільності, тиску, конфліктів, ненависті. В процесі спілкування постійно присутнє співвідношення толерантність - інтолерантність, що є виявом індивідуальності і багатогранності кожної особистості.

В. Мижа виділяє такі показники інтолерантності, як наявність негативних стереотипів, дискримінація, остракізм, переслідування, приниження, сегрегація, репресії, розправа [3].

У психологічній літературі ґрунтовний аналіз особливостей толерантного – інтолерантного поводження здорових дітей до дітей інвалідів представлено в роботах О. Стацицького. Він підкреслює, що прояви толерантності до осіб з непомітними вадами значно більші, ніж до людей з фізичними вадами та вадами сенсорики. Набута інвалідність викликає більший ступінь толерантності ніж вроджена. Найвиразніший вияв толерантності - ціннісна, керуючись моральними принципами, власними почуттями, емпатією, здорові діти щиро співчують хворим, намагаються їм допомогти, підбадьорити. Прихована інтолерантність виражається в моральній адекватності і розумінні, але в силу своїх внутрішніх симпатій чи антипатій особа упереджено ставиться до людей з певними вадами. Наприклад, добре ставиться до ровесника з ДЦП, але має гірше ставлення до такої ж дитини з заячою губою внаслідок своїх власних етичних установок, хоча не виявляє своїх негативних почуттів. Бувають випадки, коли діти допускають публічні негативні висловлювання відносно своїх однолітків. Це є одним з найчастіших проявів інтолерантності. Учні – старшокласники на відмінну від молодших школярів, роблять це рідше, але образи їх глибші і говорять вони їх свідомо. У випадках коли до цих образ додаються агресивні дії, що можуть бути і фізичними говорять про найвищий ступінь інтолерантності. Причиною цього може бути не тільки погане відношення до інвалідів, а й бажання самоствердитись за рахунок слабшого, підняти свій

авторитет в очах однолітків. Підлітки виявляють інтолерантність як захисну функцію на певні негативні ситуації, спрямовані в їх сторону. Вони демонструють один одному негативне ставлення, ігнорування, небажання спілкуватися, цинізм, непристойні жести. Таку поведінку можна прослідкувати у кожному класі, формальному або неформальному колективі. Як не дивно але суспільством це сприймається як належне [8].

Люди з обмеженими можливостями, безумовно, розуміють свою «іншість». Так як кожна людина індивідуальна, так і сприйняття цього кожним окремим інвалідом індивідуальне. В цьому контексті існує поняття гандикапу – психологічного комплексу , індивідуального, внутрішнього прийняття себе людиною з особливими потребами, деформований образ «Я» під впливом функціональних обмежень особистості [8, с. 33]. Через свої певні обмеження у дітей з особливими потребами можуть бути не сформовані основи толерантності через недосконалість виховання, особливості сприймання можуть бути спотворені уявлення про загальнолюдські цінності. Рівень толерантності у таких дітей зумовлюється багатьма чинниками: середовище виховання, тип порушення, функціональні можливості, моральною підтримкою, тощо.

Важко описати особливості толерантності у дітей з особливими потребами однозначно. Вони коливаються в залежності від нозологічної класифікації порушень. До ціннісної толерантності схильні діти, які самі переживають біль і страждання, мають невиліковні хвороби або мають досвід спілкування з такими дітьми. Вони ідентифікують таких же самих інвалідів як “своїх”, саме до них вони відносяться толерантно. Водночас до здорових однолітків вони ставляться як до “інших”, відчуваючи до них заздрість, при цьому загострюється почуття власної неспроможності. Це почуття часто лежить в основі інтолерантного відношення до здорових людей. В силу вже наведених причин воно може проявлятися у інвалідів різних груп по-різному. Наприклад, глухонімі не користуються вербальним спілкуванням, тому рідко пояснюють свою позицію людям, що не розуміють мову жестів,

тому їх інтолерантність або прихована, або переходить у агресивну поведінку, це поглиблюється ще й тим, що агресивна поведінка переростає в особливо жорстоку через те, що глухонімі нечують криків постраждалих [8].

Незалежно від того чи дитина інвалід, чи здорова, коли вона перебуває у стабільних умовах на перший план виходять загальнолюдські цінності та норми, яким особистість і підпорядковується. Якщо ж індивід перебуває в умовах не стабільності, а в загрозовій чи неприємній ситуації, актуалізується поведінкова тенденція антисоціального типу, що призводить до прояву інтолерантності [8].

Виклад одержаних науково-практичних результатів. Метою нашого дослідження було порівняльний аналіз рівня толерантності у здорових старшокласників загальноосвітніх закладів та дітей-інвалідів з класів інклюзивного навчання. В нашому дослідженні брали участь учні віком 15-16 років. Група дітей, які не мають проблем із функціонуванням через свій стан здоров'я була сформована з учнів 10-х класів Рівненського обласного ліцею-інтернату. Всього приймали участь в дослідженні 25 здорових дітей, з них 17 дівчат (68%) та 8 хлопців (32%). Група дітей з особливими потребами навчалася в різних загальноосвітніх школах (ЗОШ) та навчально-виховних комплексах (НВК) області, їх опитування проводилося при відвідуванні реабілітаційних центрів м. Рівного. В нашому дослідженні брали участь діти з особливими потребами без порушення психічних процесів. У групі дітей з особливими потребами нараховувалось 20 осіб: 10 дівчат (50%) та 10 хлопців (50%). За нозологічною класифікацією їх кількість розподілилась так: хвороби опорно-рухової сфери: ДЦП (6 дівчат, 5 хлопців); вроджений вивих стегна (1 хлопець), сколіоз (1 дівчина); вади зору (1 хлопець); вроджені вади серця (2 дівчат); неврологічні захворювання: епілепсія (2 хлопця); порушення емоційної сфери (1 хлопець, 1 дівчина). При проведенні опитування в деяких випадках були присутні дорослі, а саме – респондентам з епілепсією та ДЦП допомагав психолог центру реабілітації, респондентам з порушеннями

емоційної сфери надавали допомогу батьки у вигляді коментарів ситуацій з реального життя дітей, що відповідали за змістом питанням тестів.

Для реалізації мети дослідження ми обрали такі методики вивчення толерантності школярів: методика діагностики рівня сформованості толерантності у старшокласників і методика діагностики загальної комунікативної толерантності за В.В. Бойком. У процесі обробки інформації ми використали комп'ютерний пакет Statistica.

За результатами дослідження було встановлено:

1. За допомогою методики діагностики рівня сформованості толерантності у школярів без вад ЗОШ виявилось, що у жодного школяра (0 %) немає високого рівня толерантності, у 20 (80 %) – невисокий рівень толерантності, у 0 % учнів невисокий рівень інтолерантності, у 5 (20 %) учнів високий рівень розвитку інтолерантності.

У групі дітей з особливими потребами за методикою діагностики рівня сформованості толерантності у старшокласників виявилось, що у одного школяра (5 %) високий рівень толерантності, у 15 учнів (75 %) – невисокий рівень толерантності, у чотирьох (20 %) – невисокий рівень інтолерантності, у жодного (0 %) учня не виявлено високого рівня розвитку інтолерантності. Таким чином, більшість школярів у двох групах мають невисокий рівень толерантності, але високий рівень розвитку інтолерантності проявляється лише в групі здорових учнів.

Невисокий рівень толерантності вказує на те, що не завжди школярі здатні сприймати без агресії думки, які відрізняються від їх власних, а також особливості поведінки та способу життя інших. Вони претендують на певні права і свободи, але при цьому, можуть порушувати права і свободи інших людей.

2. Існує різниця між рівнями комунікативної толерантності між групами здорових старшокласників та їх ровесників з особливими потребами. Рівень комунікативної толерантності учнів закладів інклюзивної освіти вище за рівень комунікативної толерантності учнів загальноосвітніх шкіл.

Оскільки прийняття статистичного рішення відбувалося на рівні 0,05 (5 % рівень в психології інколи вважається недостатньо доведений) до того ж на межі прийняття-відхилення статистичної гіпотези $Q_{emp} \geq Q_{0,05} (T \geq 7)$, тому ми вважаємо, що необхідно продовжити це дослідження.

3. Результати нашого дослідження вказують на необхідність проведення корекційно – розвивальної роботи із школярами загальноосвітніх шкіл. Психологи відмічають, що основними чинниками успішності роботи психолога з розвитку толерантності особистості є:

- Урахування потреб учасників навчально-виховного процесу, визначених у ході соціально-психологічних та соціологічних досліджень.

- Залучення самих дітей і врахування їх думки під час розробки шкільних заходів запобігання виявів інтолерантності, реагування на її прояви, оскільки це підвищить ступінь довіри дітей до цих заходів, переконає у спрямованості пропонованих дій на реалізацію їх реальних потреб та очікувань [1, 4, 6].

Актуальною, на нашу думку, може бути превентивна робота з групою учнів, що приймають інваліда вперше. Можливо потрібно організовувати просвітницьку роботу в групі здорових школярів, щоб вони толерантно прийняли інваліда як особистість рівну кожному з дітей, водночас рахуючись з особливостями інваліда. Цей процес складний і мало розроблений, але через введення інклюзивної освіти дуже актуальний, тому що багато дітей-інвалідів отримали шанс реалізувати своє право на освіту [3, 8].

Нами було розроблено програму психологічного тренінгу з метою формування у старшокласників уявлення про толерантність як універсальний принцип життя людини, виховання толерантності як особистісної якості учнів. Завдання тренінгу:

- 1) ознайомити старшокласників з поняттями «толерантність» і «толерантна особистість», критеріями і соціальними виявами толерантності й нетерпимості, показати значення толерантної поведінки у взаємодії з людьми, а також у різних життєвих сферах;

2) навчити учасників конкретних прийомів, що допомагають розвинути в собі якості толерантної особистості;

3) розвивати уяву, здатність до емпатії, співпереживання і співчуття, довіру, гідність і самопізнання як елементи толерантності в контексті взаємин з іншими.

Форми і методи роботи психологічного тренінгу: обговорення, дискусія, мозковий штурм, ігри, робота у групах.

Перспективи подальших досліджень полягають у вивченні явища гандикапності серед школярів, що дасть повнішу картину взаємовідносин здорових дітей та їх однолітків з особливими потребами в інклюзивних закладах. Комплексний підхід до проблеми профілактики та корекції гандикапізму та гандикапності призведе до зниження рівня неприйняття, дискримінації та агресії стосовно людей з особливими потребами, дозволить їм почуватися безпечніше в суспільстві, у якому вони перебувають, та відчувати себе повноправними його громадянами.

Список використаної літератури:

1. Грива О. А. Толерантність в процесі становлення молоді в умовах полікультурного середовища : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня д-ра філос. наук. / Грива О. А. — К., 2008. — 41 с.
2. Колупаєва А.А. Здійснення процесу оцінки та розробки індивідуального навчального плану/ Інклюзивна школа: особливості організації та управління: Навчально – методичний посібник/ [Колупаєва А.А., Найда Ю.М., Софій Н.З. та ін]. За заг.ред.Даниленко Л.І. – К.:2007.– 128с.
3. Мижа В. Виховання толерантності [Електронний ресурс] / В. Мижа – Режим доступу: <http://osvita.ua/school/technol/1117>
4. На пути к толерантному сознанию / [ред. А.Г. Асмолов]. – М.: Смысл, 2000. – 225 с.
5. Політологічний енциклопедичний словник / [ред. Ю. С. Шемшученка, В. Д. Бабкіна, В. П. Горбатенка]. — 2-ге вид., допов. і переробл. — К. : Генеза, 2004. — 736 с.

6. Почебут Л.Г. Взаимопонимание культур: Методология и методы этнической кросс-культурной психологии. Психология межкультурной толерантности: Учебное пособие. / Почебут Л.Г. – СПб.: Изд-во С.-Петербур. университета, 2005.– 281с.
7. Соколов М. Ю. Проблема толерантності в інформаційному просторі : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. політ. наук./ Соколов М. Ю. — К., 2007. — 38 с.
8. Ставицький О.О. Психологія гандикапізму: [монографія]. / О.О. Ставицький. – Рівне : «Принт Хаус», 2011. – 376 с.

Созонюк Ольга Степанівна,
доцент, кафедри вікової
та педагогічної психології
Рівненського державного
гуманітарного університету

ФОРМУВАННЯ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ГОТОВНОСТІ ДО ПЕДАГОГІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ПРОЦЕСІ ФАХОВОЇ ПІДГОТОВКИ

Теоретичний аналіз засвідчив, що існують різні підходи до визначення змісту психологічної готовності до професійної діяльності. Науковці розглядають цей феномен з позицій функціонального підходу, трактуючи психологічну готовність як певний психічний стан людини, психологічну умову успішного виконання діяльності, вибірково-усвідомлену активність, психологічну установку, що функціонує на фоні загальної активності особистості і спонукає особистість до діяльності. Інші дослідники в межах особистісного підходу, розуміють психологічну готовність як складне особистісне утворення, багатопланову і багаторівневу структуру якостей,

